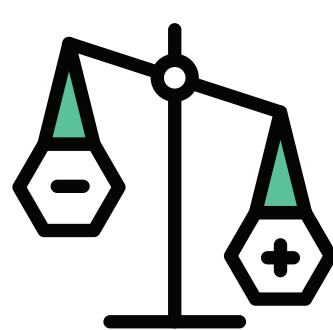

2 Zachwiana hierarchia

Plastyka i muzyka to przedmioty, które w polskich szkołach podstawowych i gimnazjalnych zajmują najniższą pozycję w hierarchii zajęć.

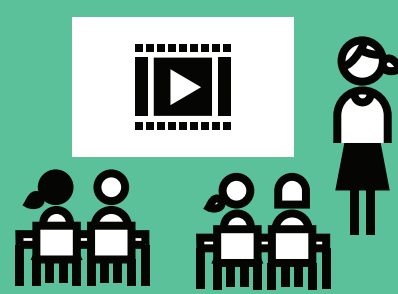
Połowa ankietowanych nauczycieli deklaruje, że ma problemy z zainteresowaniem uczniów kulturą i sztuką, a w przypadku uczniów słabo utalentowanych – odsetek nauczycieli zgłaszających trudności z realizacją tego celu przekracza 80%.

Wywiady pogłębione pokazują dwa problemy:

uczniowie nisko oceniają użyteczny charakter plastyki i muzyki oraz nie widzą często związku między kulturą i sztuką a innymi obszarami życia

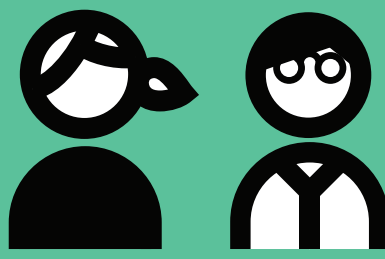
uczniowie są przyzwyczajeni do takiej formuły zajęć artystycznych, która zapewnia relaks i przyjemność, a ogranicza ocenianie ich pracy.

Według nauczycieli podobny stosunek wobec tych przedmiotów mają:

rodzice

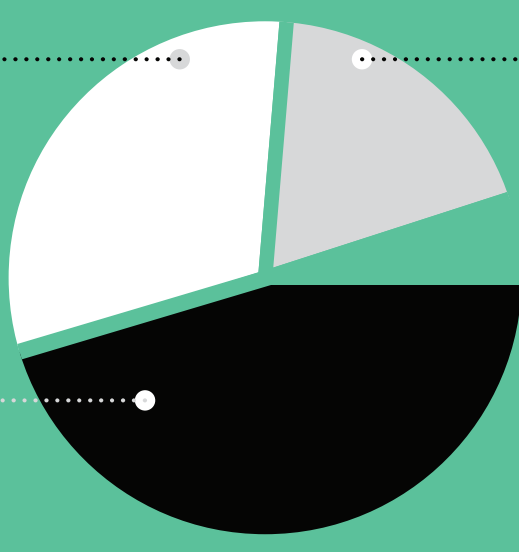
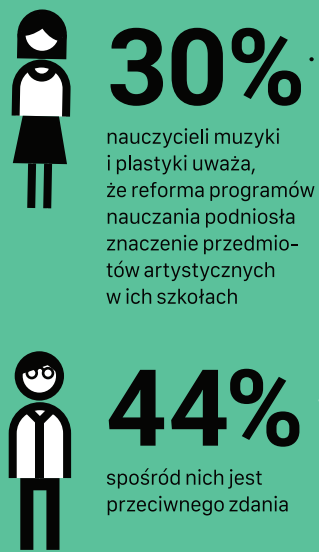
„Niestety, stosunek uczniów i rodziców w ogóle się zmienił (...) bo dla nich jest ważne to, (...) które wiadomości sprawdzone są w czasie tych testów, czyli głównie matematyka i język polski. Ewentualnie przyroda i historia. Natomiast ta reszta to "może dajmy trochę spokój, poluzujmy (...) to jest niepotrzebne"

dyrekcje szkół i inni nauczyciele

„Powiem szczerze: te nasze przedmioty artystyczne nie są przez innych nauczycieli traktowane do końca jako równoprawne przedmioty. Gdy się w szkole dzieją jakieś spotkania, to się te spotkania organizuje akurat na zajęciach, które najmniej szkody przyniosą uczniom, kiedy nie będzie tych zajęć. Czyli co? Wybiera się plastykę, muzykę, religię, tak? (...) to jest uważam niesprawiedliwe. Nie dość, że tak mało jest tych godzin, to... to jeszcze tak są traktowane.

W 2009 roku wprowadzono nową podstawę programową dla przedmiotów artystycznych. Jej ocena wśród nauczycieli jest ambiwalentna.

18% nauczycieli uważa, że zmiana, o której tu mowa, tylko częściowo podniosła znaczenie przedmiotów artystycznych

Niski status zajęć z muzyki i plastyki przejawia się w instrumentalnym traktowaniu tych przedmiotów w szkołach. Często wykorzystuje się je do przygotowywania oprawy plastycznej czy muzycznej różnego rodzaju szkolnych uroczystości.

„Często bywamy wykorzystywani do przygotowania różnych rzeczy przez pozostałych nauczycieli. Na przykład: „niech pani przygotowuje gazetkę, co prawda to jest mój przydział, ale pani prowadzi takie zajęcia, no to może wy to zrobicie”

Marginalność przedmiotów artystycznych widoczna jest też w tym, że nauczający ich, by wypełnić pensum, muszą nieraz podejmować się prowadzenia innych zajęć dydaktycznych lub pracować w kilku różnych miejscach.

Według badań ankietowych:

40%

osób nauczających przynajmniej jednego przedmiotu artystycznego prowadzi tylko lekcje z tego przedmiotu

40%

uczy dwu przedmiotów, najczęściej oba z nich dotyczą sztuki (np. plastyka i muzyka, plastyka i edukacja artystyczna)

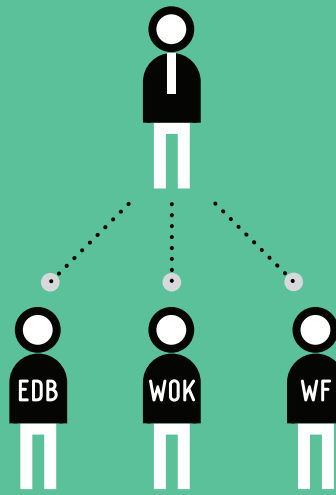
20%

nauczycieli muzyki i plastyki w szkołach podstawowych prowadzi też inne przedmioty, takie jak np. religia, przyroda, informatyka, język angielski

Z kolei analiza stron internetowych szkół gimnazjalnych pozwoliła ustalić, iż w:

1/3

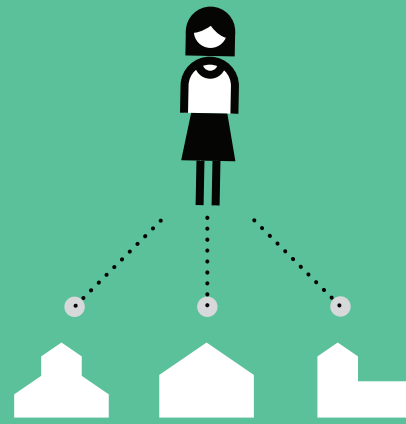
placówek tego typu nauczyciele plastyki i muzyki prowadzą też inne przedmioty (m.in. WOS, edukacja dla bezpieczeństwa, wiedza o kulturze, wychowanie fizyczne)

Badania ankietowe pokazują też, że:

1/3

nauczycieli plastyki i muzyki w miastach powyżej 500 tysięcy mieszkańców pracuje także w innych miejscach niż szkoła lub w kilku szkołach na raz

1/5

nauczycieli w miastach od 40 do 100 tysięcy mieszkańców jest w tej samej sytuacji, a w mniejszych miejscowościach – kilkanaście procent

Rekomendacje

- Wprowadzenie programów edukacyjnych dla dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców i opiekunów dzieci, których efektem będzie zwiększenie społecznej świadomości tego, jak bardzo istotna i pożyteczna dla ogólnego rozwoju uczniów i ich dorosłego życia jest edukacja artystyczna i kulturalna.
- Organizacja ogólnopolskiego projektu umożliwiającego szkołom tworzenie funkcjonalnych stron internetowych (np. opartych na formacie Wiki), które można w prosty sposób aktualizować, uzupełniać o zdjęcia, filmy, dokumentację zajęć plastycznych i muzycznych, relacje z warsztatów czy wycieczek i które byłyby współtworzone przez uczniów.
- Podjęcie w szkołach działań pokazujących niestereotypowe podejście do przedmiotów artystycznych: pozwalających dostrzec w nich możliwość aktywnego spędzenia czasu, realizowania swoich pasji oraz wprowadzających szerokie rozumienie sztuki, ukazujące jej przejawy w życiu codziennym oraz wartość własnej twórczości.
- Lepsze powiązanie treści poszczególnych przedmiotów i skorelowanie przebiegu zajęć z przedmiotów artystycznych z innymi przedmiotami, przynajmniej tymi dotyczącymi kultury.

Informacja o badaniach

Badania nad konsekwencjami wprowadzania nowej podstawy programowej w zakresie muzyki, plastyki i przedmiotów artystycznych prowadzono na zlecenie MKiDN w 2013 i 2014 roku. Badania składały się z czterech etapów:

- analiza ilościowo-jakościowa szkolnych stron internetowych (ogólnopolska próba losowa, 250 szkół podstawowych i gimnazjalnych)
- analiza jakościowa internetowych forów dyskusyjnych dla nauczycieli muzyki i plastyki
- sondaż wśród nauczycieli muzyki i plastyki (ogólnopolska próba szkół podstawowych i gimnazjalnych, 965 nauczycieli)
- wywiady pogłębione z nauczycielami muzyki i plastyki (25 nauczycieli reprezentujących szkoły podstawowe i gimnazjalne z miejscowości o różnej wielkości)

Autorzy badań:

Marek Krajewski (krajak@amu.edu.pl)

Filip Schmidt (schmidt.filip@gmail.com)

Projekt: piotrekuchla.com

Infografika dostępna jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska

Badanie zostało sfinansowane ze środków finansowych MKiDN

